

ΣΙΚΕΛΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ

Η αρχή του σικελικού εργαστηρίου δεν είναι ακόμη τόσο ξεκάθαρη, ωστόσο η παραγωγή των πρώτων ερυθρόμορφων αγγείων στο νησί θα πρέπει να έχει κάποια σχέση με τα αποτελέσματα της εκστρατείας των Αθηναίων στις Συρακούσες (415 π.Χ) που κατέληξε, ως γνωστόν, στην πανωλεθρία των Αθηναίων, στο πλαίσιο του Πελοποννησιακού πολέμου. Τα παλιότερα δείγματα που βρέθηκαν στη Σικελία (π.χ. στον Σελινούντα και το Vassallaggi) και στο νησί της Λιπάρας χρονολογούνται γύρω στο 410/400 π.Χ. και παρουσιάζουν τόσο στενή εξάρτηση από τα σύγχρονα αττικά αγγεία ώστε να υπάρχουν αμφιβολίες για το εάν πρόκειται για εισαγμένα ή ντόπια προϊόντα. Παλιότερος θεωρείται ο **Z. του Ζατρικίου** που δέχεται επιδράσεις από Αθηναίους αγγειογράφους, αρχικά από τον Z. του Πόθου και στη συνέχεια από τον Z. της Ιένας. Εργαστήρια παραγωγής ερυθρόμορφων αγγείων έχουν εντοπιστεί στις Συρακούσες, την Ιμέρα και τη Γέλα.

Η εγχώρια παραγωγή υποχωρεί όταν, στο δεύτερο τέταρτο του 4ου αι. π.Χ., Σικελοί κεραμείς μεταναστεύουν στην Καμπανία και την Ποσειδωνία και επανακάμπτει γύρω στο 340 π.Χ. μετά την επιτυχή για τους Έλληνες κατάληξη των δραστηριοτήτων του στρατηγού Τιμολέοντα. Για το διάστημα 340-300 π.Χ. ο A. Trendall διακρίνει τρεις κύριες ομάδες: την **Ομάδα Λεοντίνων-Manfria** (1), την **Ομάδα της Αίτνας** (με κέντρα στο Centuripe, το Adrano, το Paterno κ.α.) και την **Ομάδα της Λιπάρας** (2-3). Η τελευταία ξεχωρίζει για τα προσεγμένα πολύχρωμα αγγεία της με κυριότερο εκπρόσωπο τον ομώνυμο ζωγράφο. Ενδιαφέρον παρουσιάζουν εδώ ορισμένες μυθολογικές και φλυακικές σκηνές.

Χαρακτηριστικό σικελικό σχήμα είναι η σκυφοειδής πυξίδα (4). Στην εικονογράφηση των αγγείων πρωτεύουσα θέση κρατούν οι γυναικείες μορφές, είτε ως πρωταγωνίστριες σε διάφορες σκηνές είτε ως κεφαλές-προτομές. Επίσης αγαπητά είναι τα διονυσιακά και τα θεατρικά θέματα, κυρίως σκηνές με φλύακες. Στα καλύτερα δείγματα οι συνθέσεις μαρτυρούν την επίδραση της σύγχρονης μεγάλης ζωγραφικής και των αττικών αγγείων του ρυθμού Κερτζ.

Στη διάρκεια του 3ου αι. π.Χ. η σικελική παραγωγή περιορίζεται στο **Centuripe** (αρχ. Κεντόριπα), μια κωμόπολη κοντά στην Αίτνα, όπου κατασκευάζεται μια ιδιαίτερη κατηγορία πολύχρωμων αγγείων με εξίτηλες γραπτές παραστάσεις και πλαστικά διακοσμητικά στοιχεία που προορίζονταν αποκλειστικά για ταφική χρήση. Το σχέδιο των μορφών και η πολυχρωμία τους ανακαλούν πρότυπα από τη μνημειακή ζωγραφική της εποχής. Τα θέματα είναι παρμένα από τον κύκλο του Διονύσου και τον κόσμο των γυναικών. Συχνότερα σχήματα είναι οι λεβητόσχημες πυξίδες και οι λεκανίδες (5-6).

Ελένη Μανακίδου

1. Καλυκωτός κρατήρας, Ομάδα του Αδράστου, π. 340 π.Χ.

2. Σκυφοειδής πυξίδα του Z. της Λιπάρας, π. 330 π.Χ.

3. Σκύφος του Z. του Μάρωνα, π. 330 π.Χ.

4. Σκυφοειδής πυξίδα, αρχές 3ου αι. π.Χ.

5. Κεντοριπικό κρατηρόσχημο, αγγείο, 275-250 π.Χ.

6. Κεντοριπική λεκανίς, 275-250 π.Χ.